

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö

Otalammen päiväkoti

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

2.1. Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Esiopetusaika on klo. 9.00-13.00 päiväkodin puolella, koulun puolella klo 8.45-12.45.

Esiopetuksen työ- ja loma-ajat Vihdin kunnassa lukuvuonna 2024-2025 (186 päivää):

Syyslukukausi 8.8.-20.12.2024 (91 päivää)

- o syysloma 14.10.-18.10.2024 (vko 42)
- o joululoma 21.12.2024-6.1.2025

Kevätlukukausi 7.1.-30.5.2025 (95 päivää)

- o hiihtoloma 17.2.-21.2.2025 (vko 8)

2.2. Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Liito-Oravien luontoesiopetusryhmässä on 14 esioppilasta. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja sekä varhaiskasvatuksen sosionomi. Oppimisympäristönä toimii päiväkodin lähimetsässä oleva kota ja sen ympäristö, lähiliikunta-alue sekä metsä. Päiväkodissa ryhmällä on toimintaympäristönä oma ryhmätila sekä perjantaisin Solinasali. Oppimisessa painottuvat toiminnallisuus, luonnossa oppiminen ja positiivinen pedagogiikka.

Joutsenten ryhmässä on yhdeksän esioppilasta. Joutsenten ryhmä on yhdistetty viisivuotiaiden ja esioppilaiden ryhmä. Ryhmässä työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja kaksi lastenhoitajaa. Esikoululaiset sekä viisivuotiaat toimivat pääsääntöisesti esikoulun toiminta-ajan omina pienryhminään. Oppimisympäristönä toimii oma ryhmätila. Keskiviikkoisin käytössämme on Solinasali ja perjantaisin koko ryhmä toimii aamupäivän Liito-Oravien kodalla. Käytämme hyväksi lähiluonnon tarjoamia mahdollisuuksia päivittäin ja liikumme lähiliikunta-alueella. Oppimisessa painottuvat toiminnallisuus, luonnossa oppiminen ja positiivinen pedagogiikka.

Sinisorsat ryhmässä on seitsemän esioppilasta. Ryhmä sijaitsee koulun puolella ja toimii usein yhdessä 11 ekaluokkalaisen kanssa. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja. Ryhmän oppimisympäristönä oma luokkahuone,

ekaluokkalaisten luokkahuone (joka sijaitsee välioven takana), lähimetsä, lähiliikunta-alue, koulun muut tilat sekä päiväkodin piha.

2.3. Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Leikin ja liikkumisen pedagoginen merkitys

Otalammen päiväkodin esiopetuksessa harjoitellaan ja opitaan asioita toiminnallisesti, leikkien ja leikinomaisesti. Esiopetuksessa hyödynnetään päivittäin positiivista pedagogiikkaa. Toimintaa suunniteltaessa huomioidaan jokaisen lapsen mahdollisuus olla osallisena leikeissä omien kiinnostustensa ja kykyjensä mukaan. Esiopetusryhmissä on käytössä tarvittaessa leikkitaulut. Leikkitauluja käytetään eri tavoilla. Leikkitaulujen käytön tavoitteena on lasten osallisuuden mahdollistaminen ja leikin valinnan helpottaminen. Lapset voivat itse valita leikkien ja leikkikavereiden välillä ja lapsille tarjotaan eri tilavaihtoehtoja, johon he itse saavat suunnitella ja rakentaa leikkinsä. Myös aikuiset rakentavat leikkipisteitä, määrittelevät leikkiin osallistuvat lapset/pienryhmät, ovat itse mukana leikissä eri rooleissa jne. Näin mahdollistamme lasten tarvitseman tuen ja ohjauksen leikki- ja kaveritaitoihinsa. Leikkitaidot ovat välttämättömiä lasten välisten suhteiden muodostumisessa ja lapset luovat keskinäiset suhteensa usein leikkitaitojen perusteella. Varsinkin luonnossa toimiessa mahdollistuu pitkäaikainen leikki. Lapsia osallistaen ja kuunnellen suunnitellaan leikkejä esimerkiksi kahden kesken, pienryhmissä, lastenkokouksissa. Keskusteluissa opitaan ilmaisemaan omia ajatuksia, kuuntelemaan toisia sekä käsittelemään yhdessä arjessa eteen tulevia tilanteita ja tekemään sopimuksia yhteisistä asioista.

Liikkumista ja varsinkin luontoliikuntaa toteutetaan kaikkien esiopetusryhmien toiminnassa päivittäin. Liikkumista havainnoidaan säännöllisesti ja suunnitellen esim. Skidireili materiaalia hyödyntäen. Useita liikkumis-, tasapaino ja välineenkäsittelytaitoja sekä havaintomotorisia taitoja harjoitellaan suunnitelmallisesti. Lapsen liikkumisesta keskustellaan lapsen esiopetuskeskusteluissa jokaisen huoltajan kanssa (Vihdin liikkumisohjelma) sekä ohjataan vanhempia liikkumaan lastensa kanssa. Esiopetusryhmät aktivoivat lasten perheitä ja huoltajia osallistumaan varhaiskasvatuksessa järjestettäviin liikuntatapahtumiin/tehtäviin, esimerkkinä Arkiseikkailu. Erilaisia liikkumisen tapoja hyödynnetään kaikissa esiopetuksen oppimisympäristöissä ja oppimistilanteissa. Lapsille tarjotaan kasvun ja oppimisen tueksi ennakoitavia, suunniteltuja ja strukturoituja liikkumisen tapoja ja muotoja. Lasten liikunnalliset onnistumisen kokemukset ovat toiminnassa keskiössä. Liikkumista suunnitellaan ja oppimisympäristöä rakennetaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa liikkumista mahdollistamaan. Lasten liikkumisen edistämistä toteutetaan myös yhdessä esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä suunnitellusti. Leikki- ja liikuntavälineiden hankinnassa panostetaan laadukkaisiin välineisiin, liikuntavälineet ovat lasten saatavilla. Henkilöstön yhteistä ymmärrystä leikistä, leikkipedagogiikasta, leikin ja liikkumisen merkityksestä kokopäiväpedagogiikassa syvennetään yhteisillä keskusteluilla, koulutuksilla ym. Henkilöstö havainnoi, arvioi ja dokumentoi leikkejä ja lasten liikkumista. Vihdin varhaiskasvatuksen Liikunnan vuosikelloa käytetään toiminnan suunnittelun pohjana.

Työhyvinvointi

Esiopetuksessa on henkilöstön mahdollista liikkua lasten kanssa monipuolisesti työpäivän aikana. Myös rauhallisemmat hetket ryhmässä ovat osa monipuolisuutta. Henkilöstön esimerkki kannustaa lapsia, mutta myös muita aikuisia. Luonnossa toimiminen ja liikkuminen vahvistaa henkilöstön työhyvinvointia (Vihdin liikkumisohjelma).

Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma -prosessin johtaminen

Esiopetusryhmien opettajat johtavat yhdessä päiväkodin johtajan kanssa jaetun johtajuuden periaatteella esiopetussuunnitelmaprosessia omassa tiimissään. Esiopetuksen opetussuunnitelma ja esiopetuksen toimintasuunnitelma ovat ohjaavina asiakirjoina niin päiväkodin johtajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan kuin esiopetusryhmien henkilöstön arjen työvälineitä, joista tarkistetaan tavoitteita, sisältöjä, veloituksia jne. Näihin pohjautuvaa pedagogista keskustelua käydään yksikössä sovitussa rakenteissa.

2.4. Retket

Retket toteutetaan lähiympäristön, lähikuntien ja pääkaupunkiseudun kohteisiin, joista päätetään yhdessä esiopetusryhmien lasten kanssa ja huoltajien toiveita kuunnellen. Lähimetsissä retkeillään viikoittain. Retkiä tehdään viikoittain ja kuukausittain lähiympäristöön sekä yhdessä kaikille kunnan esioppilaille järjestettyyn toimintaan esimerkiksi uimakouluun Nummelan uimahalliin, luistelemaan jäähalliin ja jalkapalloturnaukseen. Kestävän kehityksen mukaisessa toiminnassa kierrätettäviä asioita viedään yhdessä lasten kanssa kierrätyspisteille. Katsomuskasvatuksen vuosikellon mukaisesti retkiä tehdään esimerkiksi joulukirkkoon. Kevätretki toteutetaan mahdollisuuksien mukaan lasten valitsemaan ja äänestämään kohteeseen.

3. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta oppettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Esiopetuksessa on yhteensä 31 lasta.

Yhteistyötahot:

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja: Johanna Vire

Terveydenhoitaja: Tarja Pienimaa

Psykologi: keskitetty psykologipalvelu Länsi-Uusimaa

Kuraattori: Piia Mäntymäki

Tarvittaessa teemme yhteistyötä terapiapalveluiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Teemme yhteistyötä myös koulun laaja-alaisen erityisopettajan kanssa nivelvaiheen yhteydessä.

Yksikön opiskeluhooltoryhmään kuuluvat yksikön henkilökunta, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi ja koulukuraattori. Tarvittaessa opiskeluhooltoryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. Yhteisöllisen opiskeluhoolltotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Opiskeluhoollton tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksikkökohtainen opiskeluhoolltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoollton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhoollon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoolto, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoollota toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoollotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoollotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoolloryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoolloryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoolloryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoolloryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhoolloryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhoolloryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhoolloryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhoolloryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoollota koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoollotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoitotyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoitoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoitotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoillon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhoillon toimenpiteet:

Yhteisöllisen opiskeluhoillon tapaamiset ja aiheet:

Tapaamiset:

9.12.2024 esiopettajat, veo, kuraattori, koulun erityisopettaja, pkjohtaja, koulun laaja-alainen erityisopettaja. Aiheena ajankohtaiset ilmiöt esiopetuksessa ja kevätkauden tavoitteet.

Kevään tapaamisen ajankohta sovitaan syksyn palaverissa.

Alueellisen erityisopettajan resurssia käytetään viikossa noin 3 tuntia. Lisäksi ryhmissä käytetään seuraavia resursseja, neuvolaterveydenhoitajan 0, psykologin 0,12 (konsultaatiopuhelut) ja kuraattorin 0,12 tuntia viikossa.

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoillon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoillon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan

tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhuollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhuollollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi

jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhuoltokertomukset.

4.4. yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhuollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhuoltotyön toteuttajat
- Opiskeluhuoltotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhuoltosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhuollon johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhuollon periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erityinen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erityisen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

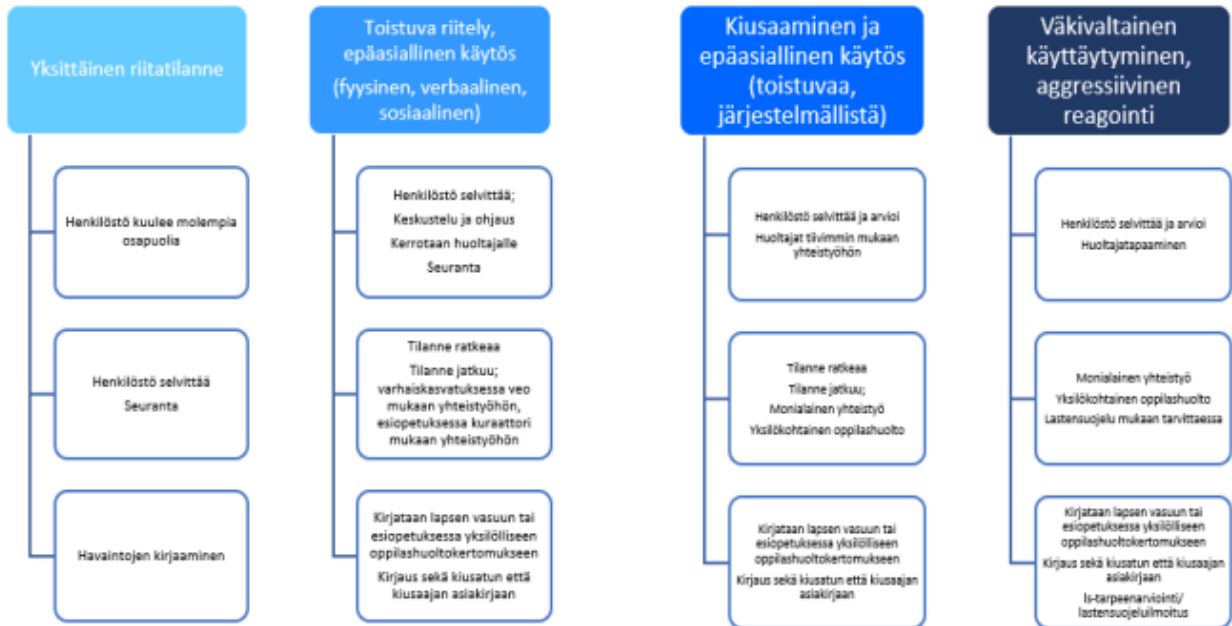
Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Esiopetusryhmissä noudatetaan Otalammen päiväkodin kiusaamisen vastaista suunnitelmaa. Erityistä huomiota kiinnitetään aikuisten sijoittumiseen lasten lähelle vapaan leikin aikoina. Kaikkeen kiusaamiseen puututaan välittömästi. Erityisesti suunnitellaan kiusaamiselle alttiit tilanteet, kuten siirtymätilanteet. Lapsia pienryhmiin jaettaessa kiinnitetään huomiota ryhmien rakenteeseen. Huomioimme, että kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Korostamme varhaista puuttumista sekä hyviä kaveritaitoja. Keskeistä toiminnassamme on huomata hyvä ja kaunis käytös. Kaikilla aikuisilla on velvollisuus puuttua aina havaitsemaansa epäasialliseen käytökseen.

Esiopetusvuoden alussa käytetään paljon aikaa ryhmäytymiseen ja kaveritaitojen harjoitteluun. Lasten huoltajien ja henkilöstön kanssa luodaan yhteinen ymmärrys siitä, mitä kiusaaminen on ja käydään jatkuvaa keskustelua havaituista vuorovaikutuksen ristiriitatilanteista ja esiin nousevista ilmiöistä. Lasten kanssa sovitaan yhdessä ryhmän yhteiset säännöt, päivitetään pihasäännöt ym. Miniverso toimintamallin rinnalla kiusaamisen ehkäisemistä toteutetaan turvataitokasvatusta. Kiusaamisen ehkäisemisessä käytetään myös muita pedagogisen toiminnan tapoja ja menetelmiä, esimerkiksi positiivisen pedagogiikkaa, vahvuuksien tunnistamista, tunne- ja kaveritaitojen harjoittelua. Henkilöstö tunnistaa omat vuorovaikutuksen ja tunnetaitojensa kehittämistarpeensa, mallintaa lapsille omalla käyttäytymisellään myönteistä ja ratkaisukeskeistä toimintatapaa. Kuraattoria konsultoidaan matalalla kynnyksellä kiusaamiseen liittyvissä huolenaiheissa.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Lapsen osallisuus huomioidaan ja kirjataan esiopetussuunnitelmaa laatiessa. Välineenä käytetään toleranssiympyrää, sosiogrammia sekä haastattelua. Lasten kehittyviä osallisuuden ja vaikuttamisen taitoja tuetaan kunnioittamalla tasapuolisesti kaikkien lasten mielipiteitä. Osallisuutta tuetaan antamalla mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Lapsilta kerätään ajatuksia ja palautetta esiopetuksen toiminnasta mm. peukkupalauttein päivän puuhista, pedagogisen seinän yhteydessä laitettavin hymiöin ja edellisen kuukauden dokumentoidusta toiminnasta (esim. kuvat ja piirroukset). Lapset saavat valita tähän mieluisimman kuukausikoosteeseen, johon kerätään vielä palautetta. Lapsille pidetään kokouksia, joissa he pääsevät suunnittelemaan yhteistä toimintaa. Lisäksi lasten kanssa keskustellaan heitä kiinnostavista asioista sekä ryhmästä nousseista teemoista ja aiheista.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Kuulemme huoltajia lasten suunnitelmia laadittaessa, päivittäessä ja jokapäiväisten tapaamisten yhteydessä ja pyrimme siihen, että huoltajat kokisivat päiväkodin henkilöstön tärkeiksi, lapsen kasvua ja kehitystä tukeviksi yhteistyökumppaneiksi.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen.

Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatussyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

31.10.2024

Taina Kravik

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma